

СПОГАДИ. ЩОДЕННИКИ

335. ЕТКІНА І. Понорницький край Чернігівщини на початку німецької окупації [за щоденником Дмитра Захаровича Браженка] //2013. – №2. – С.71–89.
336. ЕТКІНА І. Понорницький край Чернігівщини у 1942 р. (за щоденником Дмитра Захаровича Браженка //2014. – №5. – С.158–216.
337. ЕТКІНА І. Чернігівщина напередодні німецької окупації очима сільського вчителя Дмитра Захаровича Браженка //2012. – №3–4. – С.44–60.
З щоденника вчителя С. Авдіївки Чернігівської обл.
338. КОВАЛЕНКО О., Казимір В. Зі спогадів Василя Дубровського про старий Чернігів // 2014. – № 6.
339. КОВАЛЕНКО О. Зі спогадів Марії Чорносвитової про старий Чернігів (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) //2014. – № 1–3. – С.49–60.
М. Чорносвитова – чернігівська мемуаристка, дочка відомого громадського діяча і педагога В. М. Хижняка. Надруковано мовою оригіналу «Чернигов (то, что я знаю и помню о нем)».
340. МИЦИК Ю. Мемуари Яна Пасека про Івана Мазепу //2009. – №6. – С.56–59.
Публікація фрагментів твору польського мемуариста ХVІІ ст.
341. НІТЧЕНКО А. Щоденник Д. В. Країнського як джерело вивчення революційних подій 1917 р. на Чернігівщині //2013. – № 4–6. – С.102–109.
Проаналізовано інформаційний потенціал щоденника Дмитра Васильовича Країнського як історичного джерела.
342. ПОДІЇ 1708 року в Україні у творі Йоганна Венделя Барділі: [фрагмент книги] /пер. та комент. Володимира Дятлова //2014. – №5. – С.217–229.
З родинного літопису принца Максиміліана Вюртемберзького.
343. СПОГАДИ Михайла Жука про Київську школу Миколи Івановича Мурашка / підгот. до друку, вступ. сл., комент. Ольги Єрмоленко, Наталії Суспи //2010. –№4–5. – С.201–225.
344. ТАРАСЕНКО О. Щоденник протоієрея Андрія Страдомського як джерело з історії Чернігівської єпархії //2013. – №2. – С.42–58.
345. ЩОДЕННИК бойових дій шведської королівської армії на Сіверщині 1708 року /публ. та комент. Олександра Дубини; пер. з нім. Володимира Дятлова //2010. – №6. – С.160–171.
346. ЩОДЕННИК Давида Зільтмана / публ. В. Дятлова //2014. – № 6.
347. ЩОДЕННИК камергера Карла ХІІ Густава Адлерфельда про перебування шведів восени 1708 р. на Чернігово-Сіверщині //2014. – № 4. – С.95–110.

БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

348. АЛЕКСАШКІНА Л. Постаті гетьманів України Івана Мазепи та Пилипа Орлика у творчій спадщині Дмитра Івановича Яворницького //2009. – №2–3. – С.168–174.
349. АЛЕКСАШКІНА Л. Падіння Батурина (1708 р.) у творчій спадщині Д. І. Яворницького //2009. – №4. – С.63–66.
350. БАРАБАШ Н. Чернігівський зодчий Антон Іванович Карташевський //2009. – №5. – С.52–57.
351. БЛАКИТНИЙ М. Генерал від інфантерії Віталій Миколайович Троцький //2012. – №1–2. – С.95–101.
В. М. Троцький–Сенютович (1835–1901) – уродженець хутора поблизу с. Волосківці, нині Менського р-ну Чернігівської обл.
352. БЛАКИТНИЙ М. М. Послужний список генерала від інфантерії В. М. Троцького [за 1895 рік] // 2014. – № 5.– С.333–336.
353. БОЙКО Н. Основні етапи життєвого шляху Ю. С. Виноградського //2014. – № 6.
354. ВАСИЛЬЧУК В., ТАРАВСЬКА Я. Початок політичної діяльності Андрія Жука (1900–1907 рр.) //2011. – №3. – С.87–93.

355. ГАВРИК В. Ісак Мазепа: перші кроки у політиці //2012. – №1–2. – С.106–111. *Прем'єр-міністр УНР часів Директорії (кінець 1918–1920 рр.)*
356. ГАРМАШ Т. Питання благоустрою Полтавської, Чернігівської губерній у діяльності першого малоросійського генерал-губернатора князя О. Б. Куракіна //2010. – №1. – С.44–49.
357. ГЕРАСЬКО М. Маловідомі [цегляні] будинки К. Г. Розумовського в Батурині //2013. – №4–6. – С.60–65.
358. ГРКО В. Наш славетний земляк [церковно-політичний діяч та письменник, архієпископ Чернігівський] Лазар Баранович //2013. – №1. – С.9–13.
359. ГОРДІЄНКО Д., КОРОСТИЛЬОВ Т. До біографії професора І. Турцевича: одна зі студентських праць //2010. – №1. – С.110–115.
Класик антикознавства ХІХ ст., здобув вищу освіту в Історико-філологічному ін-ті князя Безбородька в Ніжині.
360. ГРИЦЕНКО І. Життєвий шлях та військова діяльність генерал-хорунжого Володимира Савченка-Більського //2012. – №1–2. – С.102–105.
В. О. Савченко-Більський (1867–1955) – уродженець смт.Олишівка Козелецького повіту Чернігівської губернії.
361. ГРИЦЕНКО І. Капітан–лейтенант Святослав Шрамченко: спроба біографії //2014. – № 4. – С.249–263.
362. ДЕМЧЕНКО Т. Син Чернігівщини – Роман Божеський [1897–1982] //2009. – №4. – С.67–78.
Маловідомий діяч національно-визвольного руху.
363. ДЕМЧЕНКО Т. Софія Русова про революціонерів–народовольців //2012. – №3–4. – С.129–133.
364. ДІПТАН І. І. Особистість і діяльність Івана Виговського у баченні Михайла Грушевського //2014. – № 5. – С.297–308.
Гадяцька унія 1658 року.
365. ДІПТАН І.«Український рубікон» 1708 року: візія М. С. Грушевського //2014. – № 4. –С.127–151.
366. ДОМАНОВСЬКА М. М. О. Лавровський (1825–1899) про русько-візантійські угоди Х ст. //2013. – №2. – С.101–111.
Аналіз праці професора Харківського університету «О византийском элементе в языке договоров русских с греками» (1853).
367. ДУБИНА О. Геополітичні креслення гетьмана Мазепи: [аспекти внутрішньої та зовнішньої політики] //2009. – №6. – С.12–55.
368. ЖБАНОВА К. Земельна політика Нестора Махна (1917 – 1921 рр.) //2013. – №4–6. – С.96–101.
369. ЖИДКОВА Н.Діяльність товариства «Знання» на Менщині у рівневих зв'язках [та діяльність його секретаря Миколи Михайловича Жидкова] //2014. – № 4. – С. 225–233.
370. ЄМЧУК О. До проблеми спадковості таланту: родина [видатного книгознавця, бібліографа, літературознавця та педагога] Сергія Івановича Маслова //2010. – №1. – С.69–74.
371. ЄРЕМЄЄВ О., КОРОСТИЛЬОВ Т. Погляди І. Турцевича на революцію в контексті політичних ідей Е. Бьорка //2011. – №1. – С.100–105.
372. ІЩЕНКО О. Володимир Мономах у «Сказанні про Бориса та Гліба» //2013. – №2. – С.3–8.
373. КАЗИМІР В. Діяльність [науковця, педагога і громадського діяча, уродженця Чернігівщини] В. Дубровського на чолі Харківської «Просвіти»[під час нацистської окупації] (1941–1943 рр.) //2011. – №6. – С.96–102.
374. КАРПІНЧУК Г. Роль Михайла Новицького у становленні наукової документальної концепції біографії Тараса Шевченка //2014. – № 4. – С. 200–208.
375. КОВАЛЬЧУК О.Романтизм і образ «дому» у житті Михайла Олександровича Максимовича. Аналіз сімейної епістоли //2014. – № 6.
376. КУРДАНОВ А. Злети і падіння губернатора з Олишівки: [М. М. Шрамченко (?–1918)] //2010. – №2–3. – С.137–140.

377. МАГУРЧАК А. Андрій Жук і справа переселення Союзу визволення України за межі Австро-Угорщини (за матеріалами архіву УВАН) // 2014. – № 4. – С. 234–240.
378. МІДЬКО А. Внесок нащадків В. В. Тарновського-молодшого у прогресивні перетворення життя українського суспільства кінця ХІХ – початку ХХІ ст. // 2014. – № 1–3. – С. 193–195.
379. МІЩАНИН В. Опішнянський гончар Федір Задорожний: за матеріалами кримінальної справи // 2012. – № 3–4. – С. 185–188.
380. МИСЮРА О. О. Кониський – засновник шевченкознавства // 2010. – № 6. – С. 112–121.
Автор першої ґрунтовної біографії Т. Г. Шевченка в 1898–1901 роках.
381. МОРОЗОВА А. Серби Владиславичі в історії Російської імперії та Чернігівщини // 2014. – № 4. – С. 152–158.
382. МОРОЗОВА А. Чернігів і відомий, і невідомий // 2012. – № 1–2. – С. 43–46.
Про долю родини Гортинських та історію їхнього архітектурного садибного комплексу в м. Чернігові.
383. ОНІПКО Т. Олександр Шліхтер як кооператор: маловідомі сторінки біографії // 2009. – № 4. – С. 107–113.
Голова правління Всеукраїнської центральної спілки споживчих товариств України у період фінансово-економічної кризи 1923 року.
384. ОСОВИК А. Внесок відомого природодослідника А. Л. Андрійовського у формування науково-педагогічної думки в Ніжинському лицей князя Безбородька // 2009. – № 2–3. – С. 111–120.
385. ПАНЧЕНКО В. Іван Петрович Білоконський: біографія (1855–1931 рр.) // 2011. – № 2. – С. 70–80.
386. ПАНЧЕНКО В. Погляди І. П. Білоконського на проблеми народної освіти // 2014. – № 1–3. – С. 177–183.
Білоконський І. П. – редактор 10-го тому енциклопедії «Народна освіта в Росії» (1910).
387. ПИРИГ П. Академік Борис Греков: праці та концепції // 2013. – № 3. – С. 76–79.
Стислий огляд наукової діяльності та творчої спадщини видатного історика Бориса Дмитровича Грекова (1882–1953).
388. ПИРИГ П. Великий учений і реформатор Василь Каразін (до 240-річчя від дня народження) // 2014. – № 1–3. – С. 184–187.
389. ПИРИГ П. Микола Миклухо-Маклай: мандрівник, учений, гуманіст // 2011. – № 5. – С. 127–131.
390. ПИРИГ П. Петро Конашевич–Сагайдачний: історичні нариси життя та діяльності // 2012. – № 1–2. – С. 18–34.
391. ПОЛОВЕЦЬ В. [Державний і громадський діяч, уродженець Чернігівщини] Михайло Васильович Красовський (1851–1811) // 2012. – № 5–6. – С. 147–152.
392. ПОЛОВЕЦЬ В. [Колекціонер, меценат, організатор музейної справи в Києві] Богдан Іванович Ханенко (1849 – 1917 рр.) // 2009. – № 2–3. – С. 228–234.
393. ПОЛОВЕЦЬ В. [Український вчений, юрист, історик і громадський діяч] Олександр Федорович Кістяківський (1833–1885) // 2013. – № 1. – С. 130–139.
394. ПОТОЦЬКИЙ М. Науковий і життєвий подвиг академіка Володимира Неговського: до 100-річчя від дня народження // 2009. – № 5. – С. 129–135.
Відомий вчений–реаніматолог, уродженець смт Козельця.
395. РАХНО О. До біографії [відомого громадського діяча, ученого] Ю. О. Русова // 2013. – № 1. – С. 106–110.
396. РАХНО О., КАЗИМИР Ю. М. В. Красовський: віхи життя та громадсько-політичної діяльності // 2012. – № 1–2. – С. 144–149.
М. В. Красовський (1851–1911) – гласний Чернігівського губернського земського зібрання у 1903–1911 рр.
397. РАХНО О. Останній голова Чернігівської губернської земської управи О. О. Свечин // 2009. – № 4. – С. 79–88.
398. РАХНО О. Подружжя Олександр та Софія Русови у суспільно-політичному житті України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. // 2012. – № 5–6. – С. 131–138.

399. РАХНО О. Чернігівський губернський земський гласний О. Ф. Ліндфорс // 2010. – №4–5. – С.142–153.
400. РАХНО О. Голова Чернігівської губернської земської управи М. П. Савицький [у 1906–1914 рр.] // 2009. – №2–3. – С.120–128.
401. РЕБРОВА Н. Будинок генерального судді В. Кочубея: історія пам'ятки [в Батурині] // 2013. – № 4–6. – С.65–70.
402. РЕБРОВА Н. Петро Аркадійович Кочубей у витоків музею прикладних знань [в Санкт–Петербурзі] // 2014. – № 5. – С. 329–332.
403. РЕЙКО М. Кавказька проблема очима барона Ф. Ф. Торнау // 2009. – №1. – С.86–92.
Кавказька війна XIX ст. в «Спогадах кавказького офіцера» Федора Федоровича Торнау.
404. САВЕРСЬКА-ЛИХОШВА В. Генеалогічне дерево роду Бодянських // 2009. – №5. – С.139–141.
Родина вченого-філолога, історика та етнографа Осипа Максимовича Бодянського.
405. СИТИЙ І. Виступ Івана Мазепи очима сучасників // 2011. – №1. – С.18–25.
Інтерпретація події доби в історичних нотатках бунчукового товариша Івана Забіли.
406. СИТИЙ І. Кирило Транквіліон–Ставровецький – чернігівський першодрукар // 2013. – №1. – С.3–8.
407. СТАНИСЛАВСЬКИЙ В. Лікарі Івана Мазепи // 2009. – №6. – С.77–79.
Про лікаря–грека Івана Комніна.
408. СТУДЬОНОВА Л. Нашадок слабинського сотника: [М. О. Домонтович (1830–1902)] // 2012. – №3–4. – С.170–175.
409. СТУДЬОНОВА Л. Театр окупованого Чернігова 1941–1943 рр. Актор В. П. Ігнатенко (1920–2007) // 2009. – №2–3. – С.150–162.
410. СТУДЬОНОВА Л. Смерть перетворила її життя на долю: до 85–річчя з дня народження О. Й. Білевич // 2010. – №2–3. – С.44–57.
411. ТЕРЛЕЦЬКИЙ В. Пошуки і знахідки на ниві ушинськознавства: з нагоди 140–річчя від дня смерті К. Д. Ушинського // 2010. – №4–5. – С.179–192.
412. ТОЦЬКА Ж. Внесок М. Є. Маркова у розвиток історичного краєзнавства на Чернігівщині // 2014. – № 5. – С.323–328.
413. ТОЦЬКА Ж. М. А. Маркевич та його колекція документальних матеріалів з історії України кінця XVI–XVIII ст. у краєзнавчому аспекті // 2013. – №1. – С.59–69.
414. ЦАРЕНКО А. Естетичні аспекти світогляду Георгія Кониського в контексті ідей українського бароко // 2011. – №2. – С.59–69.
415. ЧИРОК Я. Вчений світового виміру: до 90–річчя О. В. Погорєлова // 2009. – №1. – С.116–120.
Вчений–математик, представник харківської геометричної школи в Україні.
416. ЧУГАЄВА І. Давньоруське літописання в студіях М. І. Костомарова // 2011. – №2. – С.39–44.
417. ЧУХНО В. Заблоцькі–Десятівські – видатні уродженці Чернігівської губернії // 2010. – №6. – С.87–100.
Брати: Андрій, Павло і Михайло Заблоцькі–Десятівські – економіст, доктор медицини, статистик. Уродженці Новгород–Сіверського повіту Чернігівської губернії.
418. ЧУХНО В. Михайло Осипович Судієнко – український історик, археограф і меценат середини XIX століття // 2009. – №5. – С.96–108.
Син відомого благодійника О. С. Судієнка. Народився в с. Очкине Новгород–Сіверського повіту Чернігівської губернії.
419. ЧУХНО В. Новгород–сіверський предводитель дворянства Олександр Михайлович Судієнко та його нащадки // 2011. – №4. – С.64–69.
420. ЧУХНО В. Осип Степанович Судієнко та його благодійні справи // 2009. – №4. – С.96–107.
Народився в Новгороді–Сіверському. Поміщик с. Очкине Новгород–Сіверського повіту Чернігівської губернії.

421. ЧУХНО В. Основні етапи життя та наукової діяльності Івана Івановича Пантюхова [(1836–1911) – видатного українського лікаря, антрополога, етнографа і публіциста] //2012. – №3–4. – С.161–169.
422. ЧУХНО В. Письменник Микола Маркович Колмаков [(1816–1896) – письменник–мемуарист народився в м. Середина-Буда Новгород-Сіверського повіту Чернігівської губернії (нині Сумська обл.)] //2011. – №5. – С.116–120.
423. ПАМ'ЯТАЄМО: [відомий краєзнавець з м. Шостки] Володимир Єгорович Чухно [1960–2013] //2014. – № 1–3. – С.207.
424. ШЕВЧЕНКО Віктор Миколайович [1952–2013]: пам'ятаємо //2013. – № 4–6. – С. 138–139.
- Відомий фахівець аграрної історії України XIX – початку XX ст., член Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор кафедри українознавства Чернігівського державного інституту економіки і управління.*
425. ЩЕРБАНЬ О. Технолог–кераміст Іван Бойченко – штрихи до життєпису //2009. – №1. – С.105–110.
- Керівник Опішненської керамічної промислової школи в 1927–1932 роках.*
426. ЯРОВА Г. Родовід Корнієвських: генеалогічні джерела //2009. – №4. – С.145–150.
- Відомий майстер музичних інструментів і кобзар-віртуоз мешкав у Данилівці Менського р-ну Чернігівської області.*
427. ЯСЕНЧУК О. Підполковник армії УНР, сотник СС «Галичина», полковник УПА Іван Ремболович //2011. – №1. – С.62–71.
428. ЯЦЕНКО В. «Імперська візія» історії Гетьманщини та гетьмана Івана Мазепи у науковому доробку російського історика В. Артамонова //2014. – № 6.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО. МОВОЗНАВСТВО

429. АРМАШЕНКО П. Театр вічної слави найзнаменитішому і найславнішому Пану Іоанну Мазепі: з літературної спадщини / пер. з лат. і комент. О. Циганок; за ред. В. Шевчука // 2009. – №6. – С.89–113.
430. БЕРЕСТ Д. Загадки Велесової книги //2012. – №1–2. – С.168–174.
- Розкрито помилки попередніх досліджень «Велесової книги» та надано пояснення важкодоступних висловів тексту.*
431. ВІДІЙШОВ у вічність [відомий чернігівський письменник] Станіслав Реп'ях //2012. – №5–6. – С.214–215.
432. ВОРОНКО О. Особливості етномовних процесів у сучасній Україні: регіональний аспект проблеми //2012. – №3–4. – С.176–184.
- Аналіз зроблений на базі статистичних підсумків Всесоюзного перепису населення 1989 р. та Всеукраїнського перепису населення 2001 р.*
433. ДЕМЧЕНКО Т. Аркадій Казка: поет із розстріляного покоління //2010. – №4–5. – С.193–200.
434. ДЕМЧЕНКО Т. З епістолярної спадщини Володимира Самійленка: віршоване послання до Олександра Кониського //2011. – №5. – С.81–88.
- Віршований лист, у якому відтворені сторінки громадсько-культурного українського життя у Чернігові наприкінці XIX ст.*
435. ДЕМЧЕНКО Т. Роль «Щоденника» О. Довженка у формуванні українського дискурсу історичної пам'яті про Другу світову війну //2014. – № 5. – С. 115–122.
436. ДЗЮБА Т. «Культурний ландшафт епохи»: український вимір //2009. – №1. – С.101–104.
- Розглядаються різноманітні аспекти епістолярії М. Коцюбинського.*
437. ДУДКО В. Хто підготував першу публікацію щоденника Тараса Шевченка? //2010. – №2–3. – С.174–184.
- Історія публікації щоденника Тараса Шевченка в журналі «Основа» (1861–1862).*
438. ЄСИПЕНКО Д. Повість Бориса Грінченка «Під тихими вербами»: історія створення, перші публікації [в журналі «Киевская старина»] //2012. – №3–4. – С.146–160.
439. КАСЯН Л. Постаць Степана Васильченка через призму його автобіографії //2009. – №2–3. – С.54–57.